

Aan de minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs
de heer A. D. Wiersma, MA

In afschrift aan:

- Vaste Kamercommissie OCW
- Directie Kansengelijkheid en Onderwijsondersteuning, ministerie van OCW
- PO-Raad en VO-raad

17 februari 2023

Geachte heer Wiersma,

Wij hebben kennisgenomen van uw besluit om per juli 2023 samenwerkingsverbanden generiek te korten op hun bekostiging. Dit besluit heeft ingrijpende gevolgen voor samenwerkingsverbanden en voor hun samenhangende aanpak om kinderen en jongeren gezond en veilig op te laten groeien. Wij betreuren het dat u dit besluit heeft genomen zonder eerst met de samenwerkingsverbanden in gesprek te gaan. Wij denken dat we alleen samen, vanuit bestuurlijk partnerschap, de ambities op passend en inclusief onderwijs kunnen waarmaken.

Namens de samenwerkingsverbanden PO en VO reageren we met deze brief op uw besluit.

Motie Westerveld gebaseerd op onvolledige en verouderde informatie

De afspraken over de afbouw van reserves zijn vastgelegd in een [Sectorplan](#) dat PO-Raad, VO-raad, Netwerk LPO en Sectorraad swv vo in februari 2021 aan uw voorganger hebben aangeboden. Met dit plan hebben wij ons gecommitteerd aan de afbouw van reserves. In het Sectorplan is afgesproken dat alle samenwerkingsverbanden een bestedingsplan uitvoeren dat eind 2022 leidt tot de afgesproken reservepositie van 3.5%. In dit plan is ook de mogelijkheid tot uitloop in 2023 afgesproken.

Op 16 september 2022 hebben PO-Raad, VO-raad, Netwerk LPO en Sectorraad swv vo de 3^e Monitorrapportage afbouw reserves aan uw ministerie aangeboden. Alle samenwerkingsverbanden hebben aan deze rapportage en de twee voorgaande rapportages meegewerkt. De Kamer heeft de 3^e Monitorrapportage niet eerder ontvangen dan nu als bijlage bij uw brief. Daardoor heeft de Kamer bij de begrotingsbehandeling geen kennis kunnen nemen van de realisatie door samenwerkingsverbanden over 2021, het verloop van de afbouw in de eerste helft van 2022 en de verwachte realisatie in 2022. Een jaar waarin de personeelstekorten groeiden, de pandemie voortduurde en schoolbesturen en gemeenten extra middelen kregen uit het Nationaal Programma Onderwijs en extra tijd om deze te besteden. Deze middelen werden deels voor dezelfde doeleinden ingezet als waarvoor de samenwerkingsverbanden de middelen uit de reserve wilden inzetten. De samenwerkingsverbanden hebben hiervoor geen extra tijd gekregen.

Bij het aanbieden van de 3^e Monitorrapportage hebben PO-Raad, VO-raad, Netwerk LPO en Sectorraad swv vo gepleit voor een kwalitatievere vorm van monitoring op grond van de ingrijpend gewijzigde omstandigheden. Er heeft tot op heden geen gesprek met u als minister plaatsgevonden over de wens van deze partijen. Ook hebben zij geen reactie ontvangen op de 3^e Monitorrapportage en de aanbiedingsbrief.

De wens van de Kamer om over te gaan op een korting van samenwerkingsverbanden met te hoge reserves is in onze ogen gebaseerd op verouderde en onvolledige informatie.

Afbouw reserves doorkruist door extra incidentele middelen

U geeft in uw brief aan dat de reserves niet volgens het Sectorplan worden afgebouwd. In de 3^e Monitorrapportage hebben PO-Raad, VO-raad, Netwerk LPO en Sectorraad swv vo onderbouwd welke afbouw ondanks de ingrijpend gewijzigde omstandigheden is gerealiseerd. De verwachting was dat deze lijn zich zou doorzetten. In het najaar van 2022 ontvingen de samenwerkingsverbanden echter een bedrag van in totaal 45 miljoen extra in de vorm van structurele en incidentele middelen. Een doelmatige inzet van publieke middelen betekent voor samenwerkingsverbanden afstemming met onderwijs- en gemeentelijke partners over een beleidsrijke meerjarenaanpak en structurele investeringen in de ontwikkeling van kinderen en jongeren. U kunt en mag niet verwachten van samenwerkingsverbanden dat middelen in deze omvang in een dergelijk kort tijdsbestek doelmatig kunnen worden besteed. Deze middelen zijn nu wel opgenomen in de jaarrekening 2022.

Afbouw reserves doorkruist door onvolledige en onjuiste gegevens

In de Voorjaarsnota zijn door OCW op onjuist gebleken gronden middelen vrijgemaakt voor de btw-compensatie en aan de samenwerkingsverbanden toegekend. Het heeft ons als samenwerkingsverbanden veel tijd gekost om inzichtelijk te maken dat de toekenningsgrond voor btw-compensatie niet correct was. Inmiddels is bekend geworden dat de middelen die samenwerkingsverbanden voor btw-compensatie ontvangen hebben, niet voor dat doel uitgegeven hoeven worden. Het is voor ons onduidelijk wat uw besluit om over te gaan op een generieke korting betekent voor de € 30 miljoen die de samenwerkingsverbanden als compensatie hebben ontvangen en die daarmee onderdeel zijn van de jaarrekening 2022. Deze middelen zijn ook meerjarig in de begroting van uw ministerie opgenomen.

Daarnaast hebben de samenwerkingsverbanden in 2022 onvolledige en onjuiste informatie van DUO ontvangen. Wij hebben in onze overleggen met uw ministerie herhaaldelijk duidelijk gemaakt dat het voor samenwerkingsverbanden onmogelijk is om een begroting voor 2023 te maken en reserves doelmatig af te bouwen als aan de voorwaarden daarvoor op Rijksniveau niet wordt voldaan.

Passend en inclusief onderwijs realiseren op basis van gefixeerd budget

Voor vrijwel alle maatschappelijke opgaven die zijn gedecentraliseerd, zijn in de afgelopen jaren veel extra rijksmiddelen beschikbaar gesteld. Zo zijn de vraag naar jeugdhulp en de uitgaven hierop fors gegroeid. Het budget passend onderwijs is sinds de invoering van passend onderwijs gefixeerd gebleven, terwijl de omstandigheden en de daarmee samenhangende opgaven voor samenwerkingsverbanden in de afgelopen jaren sterk veranderd zijn.

De samenwerkingsverbanden hebben vanuit hun verantwoordelijkheid voor kinderen en jongeren deze extra taken op zich genomen, zonder daarvoor extra middelen te ontvangen. Een generieke korting van samenwerkingsverbanden zal betekenen dat de uitvoering van extra taken en ambities op inclusie ernstig belemmerd zo niet onmogelijk wordt.

Reserves zijn geen indicator voor onvoldoende passend onderwijs

In uw brief aan de Kamer stelt u dat samenwerkingsverbanden hun middelen niet volledig inzetten voor extra ondersteuning van kinderen en jongeren. Een dergelijke aanname vinden wij niet gepast. Samenwerkingsverbanden werken in hun regio op basis van meerjarige Ondersteuningsplannen,

gecombineerd met een meerjarenbegroting. Dit inhoudelijk en financieel beleid is in combinatie met intern en extern toezicht een waarborg voor een doelmatige besteding van middelen. Alle aangesloten partners in een regio zijn daar samen verantwoordelijk voor. Ook de Ondersteuningsplanraad van een samenwerkingsverband, waarin de stem van jongeren, ouders en personeel samenkomt, moet instemmen met deze meerjarige Ondersteuningsplannen.

Er zijn samenwerkingsverbanden die een stijging van kinderen en jongeren in het gespecialiseerd onderwijs zien. De financiële gevolgen daarvan zijn door de T-1 systematiek pas voelbaar in het jaar daarna. Reserves op peildatum 31 december 2022 zijn dan in 2023 nodig om de stijgende kosten te kunnen financieren. Een korting betekent dat deze samenwerkingsverbanden de uitvoering van hun jaarplan 2023 niet meer kunnen financieren. Het gevolg daarvan is dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn voor het regulier onderwijs en voor de ontwikkeling van inclusief onderwijs.

Voorstellen voor doelmatige besteding zijn bekend

U schrijft in uw brief aan de Kamer dat u in aanloop naar de Voorjaarsnota met het kabinet en partijen uit het veld gaat verkennen hoe een doelmatige bestemming kan worden gevonden voor de reserves. U vraagt partijen om hiervoor met voorstellen te komen. Graag wijzen wij u op hoofdstuk 4 van het Sectorplan, waarin voorstellen voor een doelmatige besteding van reserves zijn opgenomen. Voorstellen hiervoor zijn ook in de Ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden opgenomen. Zoals gezegd betekent een generieke korting dat samenwerkingsverbanden en scholen ernstig belemmerd worden in de uitvoering van hun plannen, bijvoorbeeld op het realiseren van inclusief onderwijs.

Het tijdspad dat u voor het indienen van plannen voorstelt, twee weken na dagtekening van uw brief, is niet realistisch. Daarnaast is uw brief onduidelijk over de uitvoering van de generieke korting en de wijze waarop de signaleringswaarde van 3.5% in dit verband wordt gehanteerd.

Deze onduidelijkheid zorgt ervoor dat de druk op de uitvoering van de huidige Ondersteuningsplannen voor samenwerkingsverbanden nog verder toeneemt.

Behoeftte aan integraal Rijksbeleid

Samenwerkingsverbanden werken sinds hun inrichting aan integraal beleid. Een doorgaande ontwikkeling voor kinderen en jongeren realiseren kan alleen door intensieve samenwerking tussen samenwerkingsverbanden, gemeenten en andere partners. Gemeenten ondervinden grote druk door de hervorming van het jeugdstelsel en het groeiende tekort aan personeel in onderwijs, opvang en zorg stelt regio's voor een enorme uitdaging. Het besluit om samenwerkingsverbanden generiek te korten heeft ingrijpende gevolgen voor de samenhangende aanpak die kinderen en jongeren nodig hebben om op te groeien. We hebben dringend behoefte aan een integrale visie van het Rijk op de ontwikkeling van de jeugd en een integrale Rijksagenda voor de jeugd. Dit perspectief hebben wij veelvuldig ingebracht aan landelijke tafels, maar zien wij tot op heden onvoldoende opgepakt.

Behoeftte aan partnerschap op passend en inclusief onderwijs

Aan het begin van deze brief hebben we benoemd dat wij contact en bestuurlijk partnerschap missen op passend en inclusief onderwijs. Uw besluit maakt het voor samenwerkingsverbanden niet alleen zeer moeilijk om die ambitie te realiseren, maar belemmert hen ook in hun verantwoordelijkheid voor professionals die zich dagelijks inspinnen voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Wij gaan voor het Commissiedebat op 5 april 2023 graag met u in gesprek om uw besluit en onze reactie daarop te bespreken. In afwachting daarvan bezinnen wij ons in het belang van kinderen, jongeren en professionals op onze rol en bijdrage aan landelijke agenda's waarvoor wij niet gefaciliteerd worden. Ook laten wij ons juridisch bijstaan in de aanloop tot en bij de daadwerkelijke toepassing van een generieke korting.

Hoogachtend,

Jetta Spaanenburg
Voorzitter Netwerk LPO

Marieke Dekkers
Voorzitter Sectorraad swv vo